

رهیافتی به اثرات باد بر معماری طبیعت در کلوت‌ها

محمدحجت چنگیزی

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد بم mh.changizei@gmail.com

چکیده:

کلوت‌های ایران به عنوان بزرگترین عارضه کلوخی دنیا در دشت لوت و شرق بخش شهداد واقع شده‌اند. از مهمترین ویژگی این منطقه معماری است که طبیعت به وسیله کلوت‌ها (از اجزاء اصلی این معماری) گستره‌ی وسیع زیبا و شگفت‌آوری را ایجاد نموده است و هر بیننده را به تأمل و تحسین وامی‌دارد. عوامل طبیعی چون: آب و باد، تأثیر خود را به وضوح بر این معماری نشان می‌دهند، از این رو باد به عنوان یکی از موارد اثرگذار که قابلیت فراوانی جهت تحلیل و بررسی را داراست، خصوصاً در باب معماری شناخته شده است. باد چه در گذشته و چه امروزه، در طراحی‌های معماری مورد توجه بوده و با به وجود آمدن بحران‌ها و چالش‌های جهان امروز، تلاش مضاعفی را در راستای شناخت چگونگی اثرگذاری آن می‌طلبد. در روش تحلیلی-توصیفی سعی شده، اثرات باد (که بسیاری آن‌را هم رحمت و هم زحمت نامیده‌اند) را در کلوت‌ها، محلی ویژه از لحاظ کیفیت و شدت وزش باد، مورد مطالعه قرار داد. باد، عاملی بسیار مهم در شکل‌گیری کلوت‌ها به شمار می‌آید؛ همانطور که در فرم‌ها و فضاها شکل گرفته عارضه‌های ایجاد شده، ملموس است. با این وجود رفتار باد در هر منطقه خصوصیات خاص خود را دارد، اما اصول پایه در ملاحظات عملکردی باد در بسیاری مناطق قابل بسط می‌باشد. حال، با یافته‌های حاصله از بررسی‌های صورت گرفته، تلاش شده برخی خصوصیات جریان‌های هوا را که بر معماری طبیعت در کلوت مؤثر بوده بیان گردد، تا بتوان با این دانسته‌ها در طرح‌های معماری آتی از این موهبت الهی حداکثر بهره را برد.

واژه‌های کلیدی: اثرات باد، کلوت، معماری طبیعت، دشت لوت، ایرودینامیک معماری

۱- مقدمه:

فلات ایران بیشتر از مناطق گرم و خشک تشکیل شده که آب و باد از جمله عوامل اصلی به شمار می‌روند که در شکل‌گیری معماری این مناطق دارای اهمیت ویژه بوده و خصوصیات ویژه این دو عنصر در زندگی و ادامه حیات جهان موجب گردیده تا از عناصر چهارگانه جهان به شمار آید. در مورد باد اشاراتی در ادبیات بزرگان نکاتی تاریخی به جا مانده که اهمیت آن را در گذشته نمایان می‌سازد، من باب مثال می‌توان به زرتشت اشاره نمود که چنین بیان نموده: "زمین و آسمان را، و باد چالاک مزدا آفریده را، و سره‌ی کوه البرز را، خاک و همه چیزهای نیک را می‌ستاییم".

عارضه‌های طبیعی در دشت لوت (کلوت)، از عجایبی است که در طبیعت وجود دارد. از عوامل اصلی شکل‌گیری این پدیده بادهایی‌اند که در این منطقه وزیده‌اند و به مرور زمان به این فرم و احجام رسیده تا بهانه‌ای باشد در جهت ترغیب جهانگردان و محققان برای بازدید

معماری، اگر چه پای بر زمین دارد و ریشه در خاک، آزاد و سبک‌بال سر بر آسمان است و خیره به آن؛ نفس می‌کشد و می‌زید. معماری همچون موجودات زنده و در مقام جزئی از طبیعت برای این گونه زیستن، برای آنکه نگردد، دم نکند، ملال انگیز و نفس‌گیر نشود باید تنفس کند (احمدی‌نژاد، ۱۳۸۱، ۹). معماری پایدار که در سال‌های اخیر اهمیت دو چندان یافته برای پایداری زندگی خود، یافته که با طبیعت زندگی کند، نفس کشد، رشد کند و ثمر دهد، با وفق دادن خود با جریان هوا زنده ماند و به زندگی ادامه دهد.